

gået i de tilkendte sagsomkostninger, hvis parten ikke havde været fritaget for at betale retsafgift.

Det foreslås lovfæstet, at i det omfang en part er fritaget for betaling af sagsomkostninger til modparten, jf. § 331, stk. 1, nr. 4, skal sagsomkostningerne betales af statskassen, jf. 2. pkt.

Ligesom efter den gældende § 334 tilfalder sagsomkostninger, der pålægges modparten, statskassen, idet retten dog fordeler beløbet mellem statskassen og den part, der har fri proces, hvis parten selv har afholdt udgifter i anledning af sagen, jf. 3. pkt.

Ligesom efter gældende ret kan parterne ikke ved aftale gøre indgreb i statskassens rettigheder og forpligtelser efter den foreslåede § 332. Hvor den tabende part har fri proces, pålægges statskassen således at betale sagsomkostninger til modparten efter de i øvrigt deklaratoriske regler i retsplejelovens kapitel 30, idet en eventuel aftale om fravigelse heraf, jf. retsplejelovens § 312, stk. 1, 2. led, er uden betydning. Hvor den vindende part har fri proces, tilkendes statskassen tilsvarende sagsomkostninger hos modparten efter de i øvrigt deklaratoriske regler i retsplejelovens kapitel 30, idet der også i denne situation ses bort fra en eventuel aftale efter retsplejelovens § 312, stk. 1, 2. led.

Bestemmelsens *stk. 2* giver retten mulighed for under visse omstændigheder at bestemme, at en part, der har haft fri proces, helt eller delvis skal refundere statskassens udgifter til den fri proces. Bestemmelsen viderefører med en enkelt ændring den gældende regel i retsplejeloven § 335.

Det foreslås, at retten ved sagens afslutning skal kunne pålægge en part at refundere statskassens udgifter til den fri proces, hvis partens forhold, herunder som disse er efter sagens udfald, taler for det. Det kræves således ikke længere, at omstændighederne i øvrigt tillige skal tale for det, og det fremhæves særligt, at partens forhold omfatter forholdene, som de er efter sagens udfald.

Det forudsættes således, at retten i alle tilfælde, hvor en part med fri proces tilkendes et større pengebeløb, fremover vil overveje, om parten bør pålægges at refundere statskassens udgifter til den fri proces.

Retten bør også hvor en part med fri proces i øvrigt besidder større (likvid) formue overveje at pålægge parten helt eller delvis at refundere statskassens udgifter til den fri proces. Det bemærkes herved, at formue ikke (direkte) indgår i de økonomiske betingelser for fri proces (men kun indirekte i kraft af afkast af formuen).

Herudover dækker udtrykket »partens forhold« ligesom i dag også tilfælde, hvor fri proces er bevilget

på et urigtigt grundlag, som skyldes partens svigagtige eller groft uagtsomme forhold. Det bemærkes i den forbindelse, at den foreslåede regel i retsplejelovens § 331, stk. 6 (der viderefører den gældende § 332, stk. 6, uden ændringer), kun hjemler tilbagekaldelse af en bevilling af fri proces med virkning for fremtiden, dvs. ikke med virkning for allerede afholdte udgifter.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 333

Bestemmelsen indeholder regler om, hvem der kan beskikkes som advokat for en part, der har fri proces, jf. § 331, stk. 1, nr. 2. Bestemmelsen indeholder endvidere regler om, hvilke advokater der er forpligtet til at yde retshjælp med statstilskud, jf. § 323.

Stk. 1, 1. pkt., viderefører den gældende regel i retsplejelovens § 336 alene med en præcisering af, at de advokater, som justitsministeren antager (beneficerede advokater), er forpligtet til at udføre sager såvel for parter, der har fri proces, som for parter, for hvem der i øvrigt beskikkes en advokat efter retsplejelovens regler. Det drejer sig om retsplejelovens §§ 49 og 54 a (Den Særlige Klageret), § 259 (advokatpålæg), § 260 (har ikke selv kunnet antage advokat), §§ 449, 456 g, 460, 470 og 475 c (indispositive sager), § 561 (tvangsauktion), §§ 741 a og 995 a (bistandsadvokat i straffesager) samt § 821 e (mistænkte under 15 år).

Bestemmelsen angår direkte kun tilfælde, hvor beskikkelse af advokat sker i medfør af retsplejelovens regler. Såfremt retsplejelovens regler om beneficerede advokater skal finde anvendelse på beskikkelse af advokat i medfør af anden lovgivning, bør der fortsat af hensyn til overskueligheden medtages en udtrykkelig henvisning til retsplejelovens kapitel 31 i tilknytning til de pågældende lovbestemmelser. Som eksempler på lovbestemmelser, der indeholder en sådan henvisning til retsplejelovens kapitel 31, kan nævnes konkurslovens § 106, straffuldbyrdelseslovens § 119, borteblevnelovens § 10, udlændingelovens § 58 samt § 18 i lov om internationale børnebortførelser.

Stk. 1, 2. pkt., viderefører med en redaktionel ændring den gældende regel i retsplejelovens § 336 c, stk. 2.

Stk. 2-4 viderefører de gældende regler i retsplejelovens § 336 b alene med en redaktionel ændring af stk. 2 (gældende stk. 1).

Stk. 5 knytter sig til den foreslåede § 323 om retshjælp ved advokater og modsvarer de gældende regler i retsplejelovens § 128, stk. 1 og 2.